

Allah'ın ezeliyeti

Ezel kelimesi, başlangıcı olmayan, her zaman var olan şekilde kullanılmaktadır. Tek başına kullanıldığı gibi ezel ve ebed şeklinde ikisi bir arada da kullanılmaktadır. Esas itibarıyla ezel kelimesi ebed kelimesini de ihtiva edecek bir mana taşımaktadır.

Ezel, mazi silsilesinin içinde bir başlangıç noktası olmadığı gibi, ebed de bir istikbalin son noktası değildir. Ezel veya ezeliyet, kelimelerin bir ıstılahıdır. Bütün mazi, hal ve istikbali birden tutan, içine alan bir ıstılah olarak kullanılmaktadır. Bu manada ezel tabiri, hem geçmişte sonsuzluk, hem hâl ve gelecekte sonsuzluk manalarını içinde saklamaktadır. Ezel dediği zaman hem geçmiş, hem hal, hem de geleceği ve buralarda cereyan eden veya edecek bütün olayları ifade etmektedir.

Ezel, öncesi ve sonrası olmayan, başlangıcı ve sonu olmayan demektir.

Mazi, hal ve istikbal gibi ıstılahlar bize göre vardır. Çünkü biz zamanla kayıtlıyız. Zamanın sınırları içinde yaşamaktayız. Zamanla sınırlı olmayan Allah ise "ezeli" kelimesi ile ifade edilebilmektedir. Bütün zamanlar ve mekânlar onun ezeli olan ilmi ve kudretinin içindedir. Onun ezeliyeti karşısında şu öncedir, bu sonradır diye bir şey yoktur. Bütün zamanlar ve mekanlar, bunların içinde cereyan eden ve bize göre, yani bizim zaman sınırlarımız içinde cereyan edecek olan hadiseler onun ilminin ve kudretinin içindedir. Gelecekteki bütün zamanlar ve hadiseler onun önünde hazır vaziyettedir.

"Hem ezel, mazi silsilesinin bir ucu değil ki, eşyanın vücudunda esas tutulup ona göre bir mecburiyet tasavvur edilsin. Belki ezel, mazi ve hal ve istikbali birden tutar, yüksekten bakar bir âyine-misaldir. Öyle ise, daire-i mümkinat içinde uzanıp giden zamanın mazi tarafında bir uç tahayyül edip, ona "ezel" deyip, o ezel ilmine, eşyanın tertiple girmesini ve kendisini onun haricinde tevehhüm etmesi, ona göre muhakeme etmek hakikat değildir.

"Şu sırrın keşfi için şu misale bak: Senin elinde bir âyine bulunsa, sağ tarafındaki mesafe mazi, sol tarafındaki mesafe müstakbel farz edilse, o âyine yalnız mukabilini tutar. Sonra o iki tarafı bir tertiple tutar, çoğunu tutamaz. O âyine ne kadar aşağı ise, o kadar az görür. Fakat o âyine ile yükseğe çıktıkça, o âyinenin mukabil dairesi genişlenir. Git gide, bütün iki taraf mesafeyi birden, bir anda tutar. İşte, şu âyine, şu vaziyette, onun irtisamında, o mesafelerde cereyan eden hâlât birbirine mukaddem, muahhar, muvafık, muhalif denilmez.

"...İlm-i ezeli, hadisin tabiriyle, manzar-ı âlâdan, ezelden ebede kadar herşey, olmuş ve olacak, birden tutar, ihata eder bir makam-ı âlâdadır. Biz ve muhakemâtımız onun haricinde olamaz ki, mazi mesafesinde bir âyine tarzında olsun. (Sözler, s.628)

"Demek oluyor ki, beyanat-ı Kur'âniye beşerin ilm-i cüz'îsine, bahusus bir ümmînin ilmine müstenid olamaz. Belki, bir

ilm-i muhite istinad ediyor; ve cemî eşyayı birden görebilir, ezel ve ebed ortasında bütün hakaiki bir anda müşahede eder bir Zâtın kelâmıdır. Âmennâ... (Sözler, s. 587)

“Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” (A'râf Sûresi, 7:172) işaret ettiği hadise-i ezeliyeden tut, tâ “Yüzler var, o gün ışı ışıdır, Rabbine bakar.” (Kıyamet Sûresi, 75:22-23) ifade ettiği vakia-i ebediyeye kadar bütün mebâhis-i esasiyeyi ve mühimmeyi öyle bir tarzda beyan eder ki, o beyan, bütün kâinatı bir saray gibi idare eden; ve dünyayı ve âhireti iki oda gibi açıp kapayan; ve zemin bir bahçe, ve semâ, misbahlarıyla süslendirilmiş bir dam gibi tasarruf eden; ve mazi ve müstakbel, bir gece ve gündüz gibi nazarına karşı hazır iki sahife hükmünde temâşâ eden; ve ezel ve ebed, dün ve bugün gibi silsile-i şuûnâtın iki tarafı birleşmiş, ittisal peydâ etmiş bir surette, bir zaman-ı hazır gibi onlara bakan bir Zât-ı Zülcelâle yakışır bir tarz-ı beyandır. (Sözler, s. 6-533)

Ezel, maziye doğru uzanıp giden bir zaman şeridinin uç noktası; ebed de istikbale doğru giden bir şeridin son noktası değildir. Zaman şeridine takılmış olanlar varlıklardır. Hepsinin bir başlangıcı olduğu gibi bir de sonu vardır. Allah ise zamanı ve zamanın içindekileri yaratandır. O, bütün zamanların ve mekânların üstüdür. Mazi, hal ve istikbalde sonsuzdur. Allah'ın katında ezel ve ebed bir anda hazırdır ve yüce Allah zamanın üzerinde olduğu için ezeli ve ebedi hazır olarak görür. Çünkü her şey onun huzurundadır. Hiçbir şey onun huzurundan hariç değildir. Bunun için yüce Allah ezeli ve ebedidir ve hepsini bir anda görerek ona göre hükmeder. Geçmiş ve gelecek diye bir şey düşünülemez. Zaman mefhumu, zamana mahkûm olan fani varlıklar ve insanlar içindir.